

Vlaams
Parlement

ingediend op **633** (2020-2021) – Nr. 1
3 februari 2021 (2020-2021)

Verslag van de gedachtewisseling

namens de Commissie voor Economie, Werk,
Sociale Economie, Wetenschap en Innovatie
uitgebracht door Axel Ronse en Imade Annouri

over het nieuwe akkoord
van het Vlaams Economisch
Sociaal Overlegcomité (VESOC)
'Alle hens aan dek'

Samenstelling van de Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie, Wetenschap en Innovatie:

Voorzitter: Robrecht Bothuyne.

Vaste leden:

Allessia Claes, Maaïke De Vreese, Andries Gryffroy, Rita Moors, Axel Ronse;
Yves Buysse, Ilse Malfroot, Els Sterckx;
Robrecht Bothuyne, Kurt Vanryckeghem;
Tom Ongena, Maurits Vande Reyde;
Meyrem Almaci, Imade Annouri;
Caroline Gennez.

Plaatsvervangers:

Annick De Ridder, Maarten De Veuster, Philippe Muyters, Elke Sleurs, Tine van der Vloet;
Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Wim Verheyden;
Stijn De Roo, Loes Vandromme;
Steven Coenegrachts, Sihame El Kaouakibi;
Johan Danen, Ann De Martelaer;
Els Robeyns.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

INHOUD

I.	Toelichting.....	4
1.	Inleiding	4
2.	Drie prioriteiten in het akkoord	6
2.1.	Een opleidings- en loopbaanoffensief.....	7
2.2.	Vlaanderen digitaal transformeren	8
2.3.	Iedereen duurzaam aan het werk	9
3.	Reeds genomen maatregelen en monitoring	10
4.	Specifieke vragen.....	12
II.	Bespreking.....	13
1.	Tussenkomen van de leden.....	13
2.	Antwoorden.....	21
2.1.	Antwoord van de minister	21
2.2.	Antwoord van de voorzitter en ondervoorzitter van de SERV	24
2.3.	Repliek	28
	Gebruikte afkortingen.....	29

Bijlage: zie de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be

De Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie, Wetenschap en Innovatie hield op 7 januari 2021 een gedachtewisseling over het VESOC-akkoord 'Alle hens aan dek', met Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, en met Ann Vermorgen, voorzitter, en Hans Maertens, ondervoorzitter van de SERV.

De getoonde presentatie is terug te vinden op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

(Deze vergadering werd als videoconferentie georganiseerd.)

I. Toelichting

1. Inleiding

Minister *Hilde Crevits* is bijzonder trots het nieuwe VESOC-akkoord 'Alle hens aan dek' te kunnen voorstellen. Over het akkoord werd intensief overlegd met de sociale partners met als doel tot een gedragen akkoord te komen om de problemen van de arbeidsmarkt in de komende periode aan te pakken. Er is nog veel werk aan de winkel, maar de krijtlijnen zijn er en de sociale vrede is bewaard.

Historiek

Op 21 februari 2020 zette de Vlaamse Regering, samen met de sociale partners, haar schouders onder de VESOC-engagementsverklaring 'Iedereen aan boord'. Daarin was het engagement opgenomen om 120.000 mensen extra aan de slag te krijgen.

Om dat te bereiken werd meteen de rol van VDAB versterkt en werden er initiatieven genomen om mensen die vandaag nog niet actief zijn op de arbeidsmarkt aan te trekken, met de focus op neet-jongeren, leefloongerechtigden, mensen met een ziekte- of invaliditeitsuitkering en herintreders. Nu wordt er onder meer gewerkt aan een actieplan voor de re-integratie van langdurig zieken.

Kort na deze engagementsverklaring sloeg de coronacrisis toe, met heel wat directe gevolgen, op economisch vlak, op gezondheidsvlak en op het vlak van welzijn. Die gevolgen zijn ook voelbaar op de arbeidsmarkt met onder andere een toename van de werkloosheid en tijdelijke werkloosheid en een radicale omkeer naar digitaal werken. De minister startte hierover al overleg met zowel de arbeidsmarktexperten als de sociale partners.

De Vlaamse Regering bleef niet bij de pakken zitten en maakte ondertussen 4,3 miljard euro vrij voor het sociaal-economische relanceplan Vlaamse Veerkracht, met het concrete engagement om met de sociale partners over de uitwerking van dat akkoord te gaan praten.

Context en uitdagingen

De arbeidsmarkt is sterk door elkaar geschud tijdens de coronacrisis. De minister herinnert eraan dat tijdens de eerste lockdown:

- bijna 700.000 werknemers tijdelijke werkloos zijn geweest (cijfers april 2020), dat is een op drie werknemers;
- een op drie zelfstandigen het crisioverbruggingsrecht moest aanvragen;
- de vacaturemarkt terugviel tot het laagste niveau in jaren. Op een gegeven moment was het aantal vacatures zelfs bijna gehalveerd;
- de werkloosheid op enkele weken tijd opnieuw naar het niveau van drie jaar geleden steeg. De werkloosheid was nog nooit zo snel gestegen in Vlaanderen.

Intussen werd gelukkig vastgesteld dat de economische impact van de coronacrisis in 2020 minder zwaar is uitgevallen dan eerder werd voorspeld. De ondernemingen zijn bijzonder creatief geweest en hebben blijk gegeven van weerbaarheid. De arbeidsmarkt heeft zich al vrij snel deels kunnen herstellen van die enorme schok.

- De vacature- en uitzendmarkt heeft zich bijvoorbeeld al deels hersteld, ook de werkloosheid stijgt niet meer zoals tijdens de eerste lockdown. Vlaanderen telde eind december 2020 190.537 niet-werkende werkzoekenden. Dat zijn er ruim 11.500 meer dan in dezelfde periode in 2019, maar de gevolgen van de nieuwe strenge maatregelen brengen eigenlijk geen grote verschuivingen op de arbeidsmarkt met zich mee.
- Het aantal tijdelijk werklozen lag eind oktober 2020 al een stuk lager dan op het hoogtepunt in april 2020. Het systeem van de tijdelijke werkloosheid kon de tewerkstelling nog goed vrijwaren, wat een goede zaak is.

Nu is er de tweede lockdown en daarvan kan de impact nog niet volledig worden becijferd. Wel is duidelijk dat ook deze lockdown zijn schaduw vooruitwerpt over het herstel van de arbeidsmarkt en over de hoop dat Vlaanderen relatief ongeschonden uit deze crisis zal komen.

Wat is nu de stand van zaken? Met de eerste vaccinaties is er eindelijk licht aan het einde van de tunnel, maar op sociaal-economisch vlak dreigen er grote gevolgen. Voor 2021 is de verwachte impact op de Vlaamse economie groot:

- Veel Vlaamse bedrijven hebben het door de coronacrisis moeilijk om te overleven of slagen daar voornamelijk in dankzij de tijdelijke ondersteuningsmaatregelen van de Vlaamse en Belgische overheid.
- Vele burgers beleven bange tijden wat het behoud van hun baan betreft. Ze zijn hun job ofwel al verloren of leven met de vrees dat dit zal gaan gebeuren wanneer de ondersteunende maatregelen definitief worden stopgezet.
- Er is een reëel risico op verdringing van kwetsbare groepen in de ruime zin: digitaal ongeletterden, mensen met beperkte scholing, mensen die aan de slag zijn in getroffen sectoren, mensen die nu achteraan in de rij komen te staan bij aanwerving enzovoort.

Alle hens aan dek

Het is volgens de minister dus echt 'Alle hens aan dek' voor een veerkrachtige en inclusieve arbeidsmarkt, waarin er blijvend kansen worden geboden aan wie kwetsbaar is, als werknemer, ondernemer of werkloze, ongeacht zijn statuut of positie. De doelstelling is met dit relanceakkoord de draad van het VESOC-engagement van februari 2020 opnieuw op te nemen. Het streven naar een verhoging van de werkzaamheidsgraad naar 80 procent wordt niet losgelaten; er moeten maatregelen worden genomen om die te realiseren.

De maatregelen in het plan moeten op korte termijn zuurstof geven en snel worden gerealiseerd, maar tegelijk zijn ze ook gericht op de middellange of zelfs langere termijn.

Drie prioriteiten

De Vlaamse Regering maakt 190 miljoen euro vrij voor dit akkoord. Dat is een aanzienlijk bedrag, dat de minister nog wil uitbreiden met Europese middelen.

Het plan bevat de drie topprioriteiten:

- een opleiding- en loopbaanoffensief: de bedoeling is om van 2021 het jaar van de opleiding te maken, een ambitieus jaar waarin zoveel mogelijk werknemers, werkzoekenden, tijdelijk werklozen en inactieven zullen worden opgeleid, omgeschoold of geheroriënteerd. Daarmee sluit het plan aan bij de structurele doelstelling om in Vlaanderen een sterkere opleidingscultuur te realiseren;

- Vlaanderen digitaal transformeren. Het plan wil meer dan vandaag inzetten op digitale talenten en vaardigheden, door opleidingen in het kader van levenslang leren maximaal digitaal te faciliteren. Tegelijkertijd is er de ambitie om iedereen volwaardig deel te laten uitmaken van de digitale samenleving (e-inclusie);
- iedereen (duurzaam) aan het werk: het doel is mensen aan het werk te helpen, maar vooral ook te houden in een arbeidsmarkt die in volle verandering is en waarin geen enkel talent mag verloren gaan. Ondanks de coronacrisis blijft de mismatch op de arbeidsmarkt groot.

Deze drie prioriteiten zijn uitgewerkt in twintig speerpunten, die door de voorzitter en ondervoorzitter van de SERV zullen worden toegelicht.

2. Drie prioriteiten in het akkoord

Inleiding

Ann Vermorgen, voorzitter van de SERV, verwijst op haar beurt naar de VESOC-engagementsverklaring 'Iedereen aan boord', die op 21 februari 2020 werd gesloten. Het doel was om tegen 2024 120.000 extra Vlamingen aan de slag te helpen. Dit was nodig: er was een recordaantal openstaande vacatures en vooral een probleem van arbeidsmarktkrapte.

In maart 2020 verspreidde het COVID-19-virus zich en werd een eerste lockdown afgekondigd. Bijna een jaar later is duidelijk dat de coronacrisis de Vlaamse arbeidsmarkt grondig heeft dooreengeschud. Heel wat ondernemingen hebben het moeilijk en werknemers vragen zich af of ze aan het werk kunnen blijven. Er is een grote groep tijdelijk werklozen en ook het aantal werkzoekenden stijgt.

De volledige impact van de crisis is nog niet gekend, zeker niet in de sectoren die nu nog op non-actief staan. Het is niet geweten wat er exact gaat gebeuren, maar het is wel belangrijk om klaar te staan om de bestaande problemen aan te pakken en om erger te voorkomen.

De eerste bezorgdheid is dat de huidige crisis niet mag leiden tot een structurele ontwrichting van de arbeidsmarkt. Structurele werkloosheid moet worden voorkomen en iedereen zou veilig en duurzaam, maar ook versterkt, terug aan de slag moeten kunnen gaan en blijven. Opleiding zal hierbij erg belangrijk zijn, zeker bij de groep van intensief tijdelijk werklozen. Maar ook de jongeren vragen om bijzondere aandacht; ook zij moeten met voldoende en met de juiste bagage op de arbeidsmarkt komen.

Daarnaast moet het beleid een antwoord bieden op de structurele arbeidsmarktproblemen, die er al waren voor de crisis, en op de tendensen die ook in de toekomst de Vlaamse arbeidsmarkt zullen tekenen. Coronacrisis of niet, een grote groep babyboomers zal de arbeidsmarkt verlaten en moet worden vervangen. De arbeidskrapte is niet verdwenen. Zeker in bepaalde sectoren, zoals de zorg, wordt dit een enorme uitdaging.

Een aangepast arbeidsmarkbeleid moet zowel aandacht hebben voor de acute noden als voor de structurele arbeidsmarktproblemen. Daarop is al gewezen in de engagementsverklaring 'Iedereen aan boord', maar ook later in het SERV-relevanceadvies 'Iedereen terug aan boord' van 25 mei 2020. Beide documenten vormen mee de basis voor het VESOC-akkoord 'Alle hens aan dek'.

Ann Vermorgen wil als SERV-voorzitter onderstrepen dat de sociale partners erg tevreden zijn over dit akkoord en over de totstandkoming ervan. De Vlaamse sociale partners zijn in dezen langs werkgeverskant Voka, UNIZO, Boerenbond en Verso, en langs werknemerskant ACV, ABVV en ACLVB. Samen vertegenwoordigen

ze meer dan 160.000 ondernemingen, zelfstandigen en organisaties en meer dan twee miljoen werknemers. Met de Vlaamse Regering werd er een lang en erg constructief traject afgelegd om tot dit akkoord te komen. Er zijn een dertigtal overlegmomenten geweest. Het is van belang om lang en intensief samen te werken om tot een goed akkoord te komen. Ann Vermorgen vindt het ook belangrijk dat het om een tripartiteakkoord gaat. Het akkoord heeft een brede basis omdat het wordt gedragen door de Vlaamse Regering en door de Vlaamse sociale partners.

2.1. Een opleidings- en loopbaanoffensief

De eerste topprioriteit uit het akkoord is werk maken van een opleidings- en loopbaanoffensief en dit voor zowel werknemers, werkzoekenden, tijdelijk werklozen als ondernemingen en zelfstandige ondernemers. Er wordt in 119 miljoen euro voorzien om de omslag naar levenslang leren versneld te maken. 2021 moet dan ook het jaar van de opleiding worden.

Het opleidings- en loopbaanoffensief start uiteraard bij een sterke overgang van onderwijs naar arbeidsmarkt. Er wordt dan ook volop ingezet op instrumenten als werkplekleren, stages, duaal leren en IBO. De sociale partners vinden duaal leren een zeer belangrijk instrument. In het begin van de coronacrisis ging de aandacht vooral naar veiligheid en gezondheid van de leerlingen en werknemers, nu moet er terug aandacht zijn voor het zoeken naar voldoende duurzame leerwerkplekken. Om ondernemingen te ondersteunen om alternerende werkplekken te blijven aanbieden, komt er een eenmalige verhoging en verruiming van de stagebonus in 2021. Een alternerende werkplek richt zich tot jongeren tot 18 jaar die in een stage zitten die minstens drie maanden duurt. Daar kan de onderneming per toekenning een verhoging van bijdrage voor krijgen. Daarnaast zal het duaal leren in het hoger onderwijs en volwassenenonderwijs verder vorm krijgen.

Meer mensen moeten hun weg vinden naar om- en bijscholing. Er wordt verder geïnvesteerd in een ruim en toegankelijk onlineopleidingsaanbod bij VDAB, waarvoor er veel interesse was tijdens de lockdown. Ook het sectorale opleidingsaanbod bij VDAB wordt verder uitgebouwd.

Er wordt gezorgd voor een aantrekkelijk aanbod voor tijdelijk werklozen, zodat ze hun competentieniveau op peil kunnen houden. Voor dit speerpunt zijn de doelstellingen erg ambitieus:

- Het objectief is op termijn alle intensief tijdelijk werklozen te bereiken en zich te laten inschrijven bij VDAB.
- In 2021 zou de helft van de intensief tijdelijk werklozen ook daadwerkelijk een opleiding, stage of vrijwilligerswerk moeten volgen of instappen in een andere tijdelijke job, bijvoorbeeld in de zorgsector. Tijdelijk werklozen kunnen intekenen op een breed opleidingsaanbod, dat VDAB samen met de sectoren vorm zal geven.

Omtrent de intensief tijdelijk werklozen is er ook een rol voor de raad van bestuur van VDAB om dit verder uit te werken in overleg met de Vlaamse Regering.

Het is belangrijk dat mensen hun loopbaan nog meer in eigen hand nemen. Daarom wordt blijvend op loopbaanversterkende maatregelen ingezet:

- Om het Vlaams opleidingsverlof toegankelijker te maken, wordt bij wijze van experiment in het schooljaar 2021-2022 in extra VOV-uren en extra VOV-budget voorzien en dit voor opleidingen op het gezamenlijke initiatief van de werkgever en de werknemer. Voor de opleidingen die worden aangevraagd in het kader van dit tijdelijk gemeenschappelijk besluitrecht wordt ook de vereiste ondergrens verlaagd van 32 uren naar 16 uren. Deze aanpassingen moeten het VOV-stelsel beter bekend maken bij ondernemers en werknemers en de opleidingsdeelname van kortgeschoolden verhogen.

- Er wordt onderzocht op welke manier het werkgeversforfait in het VOV-stelsel kan worden versterkt.
- Er wordt werk gemaakt van de ontwikkeling van competentiecheck-ups. Het is immers belangrijk de werknemers voor te bereiden op de komende transitie. Ondernemingen tot vijftig werknemers kunnen competentiecheck-ups of competentieversterkende trajecten voor hun werknemers inkopen en worden hierin ook financieel ondersteund. Dit kan worden gekoppeld aan een persoonlijk ontwikkelingsplan. Werknemers kunnen ook op eigen initiatief een competentiecheck-up doen. Daarbij moet er bijzondere aandacht zijn voor werknemers in kwetsbare loopbaanposities.

Er moet een boost worden gegeven aan werkplekleren en dit wat aantal, kwaliteit, werkvormen en (duurzame) uitkomsten betreft.

Via het Partnerschap Levenslang Leren worden de synergieën en de samenwerking tussen arbeidsmarkt-, opleidings- en onderwijspartners versterkt.

2.2. Vlaanderen digitaal transformeren

Hans Maertens, ondervoorzitter van de SERV, licht de tweede prioriteit van het akkoord toe. Hij benadrukt dat de arbeidsmarkt niet zozeer moeten worden heropgebouwd dan wel grondig gerenoveerd. Een eerste element van de noodzakelijke vernieuwing is het opleidingsoffensief. Een tweede vernieuwing die moet worden doorgevoerd is de digitalisering. Vlaanderen heeft daarin nog een weg af te leggen, zowel bij de werknemers als in de bedrijven en bij de overheid.

Vlaanderen moet worden uitgebouwd tot een toonaangevende data-economie en datamaatschappij. Er moet worden ingezet op de ontwikkeling van digitale talenten en de digitale kloof moet worden weggewerkt.

Een eerste speerpunt is het versneld invoeren van het e-leren in Vlaanderen. Naast een actieplan E-leren wordt een erg ruim onlineopleidingsaanbod uitgewerkt bij VDAB en de daarmee samenwerkende opleidingsverstrekkers. Aan het onlineopleidingsaanbod van VDAB is de voorbije periode al hard gewerkt en die inspanningen worden voortgezet. Onder meer mensen in tijdelijke werkloosheid kunnen online een opleiding volgen bij VDAB om zich te 'vernieuwen'.

Eerder werd al de regelgeving van het Vlaams opleidingsverlof aangepast voor dit schooljaar, zoals aangehaald werd door de voorzitter van de SERV. Alle opleidingen uit de opleidingsdatabank die in blended leren voorzien, geven bij wijze van experiment ook recht op VOV.

Digitaal leren en digitale skills moeten worden onderhouden en daarom wordt werk gemaakt van een individuele leer- en loopbaanrekening. Het kan dan gaan om kennis van Word of Excel, maar ook om digitale technieken van Industrie 4.0 en artificiële intelligentie. Een individuele leer- en loopbaanrekening moet voor elke werkgever en werknemer duidelijk maken waar men staat in het leerproces en in het loopbaantraject en waar incentives kunnen worden gegeven om die verder te versterken. Deze leer- en loopbaanrekening zou op termijn moeten uitmonden in een gepersonaliseerd digitaal loopbaanplatform.

VDAB wil vacatures beter ontsluiten en efficiënter invullen, onder andere door de werkgeversbenadering versneld uit te rollen en te experimenteren met virtuele jobbeurzen. VDAB werkt met vele externe partners en ook die werking wordt gedigitaliseerd.

VDAB moet ook de digitale kloof op de arbeidsmarkt aanpakken. Een tweedeling van de arbeidsmarkt met digitaal geschoolden en digibeten moet worden vermeden. Ook mensen zonder digitale vaardigheden moeten aan boord blijven. Hans Maertens is ervan overtuigd dat de digitale transformatie een van de pijlers wordt van de vernieuwing van de arbeidsmarkt.

2.3. Iedereen duurzaam aan het werk

De derde topprioriteit van dit akkoord is streven naar maximale en duurzame tewerkstelling. Alleen het verhogen van de werkzaamheidsgraad naar meer dan 80 procent kan de welvaart en het welzijn, de groei van de bedrijven en het gezond houden van de begroting ondersteunen.

VDAB moet samen met zijn partners klaarstaan om een nieuwe instroom van werkzoekenden op te vangen. Het gaat dan onder meer over de groep van gekwalificeerde en ongekwalificeerde jongeren die nu op de arbeidsmarkt komen en bijzondere aandacht vragen. Om dit mogelijk te maken, wordt de capaciteit bij VDAB versterkt en verschoven.

Een volgend speerpunt in het akkoord is het blijven streven naar een meer inclusieve arbeidsmarkt. VDAB zet daarom verder in op brede activering. In de VESOC-engagementsverklaring 'Iedereen aan boord' werden al vier prioritaire groepen naar voor geschoven: de neet-jongeren, de mensen met een leefloon, de RIZIV-gerechtigden en de mensen die tijdelijk de arbeidsmarkt hebben verlaten om zorgtaken op te nemen. Daarnaast is er ook extra aandacht nodig om personen met een migratieachtergrond, in het bijzonder vrouwen met een migratieachtergrond, op de arbeidsmarkt te krijgen.

Er wordt ook versterkt ingezet op de activering van nieuwkomers. Dit gebeurt onder andere via een talenplan en geïntegreerde trajecten waarbij beroepsopleiding met taalverwerving wordt gecombineerd.

Ann Vermorgen, voorzitter van de SERV, licht het volgende speerpunt van de derde prioriteit toe. Duurzame tewerkstelling vereist een arbeidsmarkt met vlotte werk-naar-werktransities en dit zowel binnen een onderneming als tussen ondernemingen en sectoren, in het bijzonder tussen krimp- en groeisectoren.

VDAB zal samen met de sectoren zoeken naar opportuniteiten om tijdelijk werklozen voor een bepaalde duur in te zetten in sectoren en functies waar er tekorten of heel wat openstaande vacatures zijn. VDAB zal samen met zijn partners een proeftuin opzetten rond het delen van werknemers. Daarvan zijn er al concrete voorbeelden, zoals de creatieve oplossingen die in de zorgsector werden gevonden. Er is dus al een en ander in beweging op de arbeidsmarkt.

Daarnaast wordt blijvend ingezet op acties om de zijinstroom in de zorgberoepen en in de verschillende lerarenberoepen te verhogen, om op die manier het structurele tekort aan gekwalificeerde arbeidskrachten in deze sectoren op te vangen.

Mensen duurzaam aan het werk houden, betekent ook aandacht besteden aan de gevolgen van de coronacrisis en de digitale transformatie op de werkvloer. Niet alleen de digitale skills maar ook de gezondheid is belangrijk. Er wordt verder ingezet op werkbaar werk, waaronder de actuele focus op werkbaar telewerk.

In de vorige regeerperiode hebben de sociale partners en de Vlaamse Regering al het actieplan Werkbaar werk opgesteld. Dit plan wordt verder uitgevoerd. Een van de acties uit dit plan was de introductie van een nieuw instrument, de werkbaarheidscheques. Dit instrument werd tijdens de coronacrisis aangepast en kan nu niet

alleen worden ingezet voor screening maar ook voor acties. Het wordt verder gepromoot.

Werkbaar werk is een van de thema's waarrond de Stichting Innovatie en Arbeid van de SERV onderzoek doet en breed wil informeren en sensibiliseren. Op de website van de stichting staan er heel wat bruikbare tips om van telewerken een werkbare en productieve blijver te maken.

De sociale economie kan mee een antwoord bieden op de huidige en toekomstige arbeidsmarktuitdagingen. Het akkoord zet dan ook in op een sterke sociale economie en op sociaal ondernemerschap om mensen met een kwetsbare positie te versterken en aan de slag te houden. Het doel is niet alleen mensen in de sociale economie aan de slag te krijgen maar ook de doorstroming naar de reguliere economie te bevorderen. Daartoe moeten de werknemers in de sociale economie worden ondersteund bij de versterking van hun competenties. Een goede samenwerking tussen sociale en reguliere economie is hierbij cruciaal. Het individueel maatwerk wordt vanuit die optiek verder uitgewerkt.

Er moet ook zorg worden gedragen voor de kwetsbare ondernemers, zoals flexwerkers, freelancers, zelfstandigen met een overbruggingsrecht, gefailleerde zelfstandigen enzovoort. Ook deze groep moet zijn weg vinden naar het aanbod van VDAB.

De sociale partners willen ook inzetten op ondernemerschap. De transitiepremie naar ondernemerschap wordt tijdelijk verruimd naar werkzoekende jongeren (jonger dan 30 jaar) en naar werkzoekenden uit de kansengroepen (kortgeschoolden, mensen met een arbeidshandicap of geboren in een land buiten de EU) en dat zonder leeftijdsvoorwaarde.

3. Reeds genomen maatregelen en monitoring

Minister *Hilde Crevits* besluit uit de toelichting van de acties in het akkoord dat de lat hoog ligt. Maar ondertussen werd niet stilgezet. De minister overloopt de initiatieven die al werden genomen en gaat daarbij ook in op vragen van de commissieleden die al voor de gedachtewisseling werden bezorgd.

Aanpak tijdelijk werklozen

Om de periode van tijdelijke werkloosheid om te buigen in een leeropportunity, wordt het volledige aanbod aan opleidingen en competentieversterking voor werkzoekenden kosteloos opengesteld voor de tijdelijk werklozen. De voorbije maanden werden daarin al grote stappen vooruit gezet.

Tijdelijk werklozen hebben toegang tot de door VDAB erkende opleidingen. Ze kunnen daarnaast ook door VDAB-erkende opleidingen in de competentiecentra volgen.

Voorts worden de tijdelijk werklozen ook aangemoedigd om gebruik te maken van het bestaande aanbod van loopbaanbegeleiding via loopbaancheques, de beroepsinlevingsstage, opleidingscheques en jobcoaching.

In de zwaarst getroffen sectoren, zoals de horeca, voorziet VDAB in samenwerking met de sector in een sectorspecifieke aanpak met korte, modulaire opleidingen. De cijfers zijn bemoedigend: meer dan 21.000 mensen in tijdelijke werkloosheid maakten reeds gebruik van dit aanbod. De bouwsector heeft overigens al veel ervaring met kortlopende opleidingen tijdens technische werkloosheid.

Uitbouwen en ontsluiten van het opleidingsaanbod

Zoals aangehaald door de voorzitter en ondervoorzitter van de SERV werden al initiatieven genomen om het opleidingsaanbod van VDAB, vooral online, beter te ontsluiten. In het onlineleerplatform werd fors geïnvesteerd.

Het hele aanbod aan opleidingen wordt verder uitgebouwd met de partners. De verhoging van de capaciteit zal grotendeels worden gerealiseerd door een uitbreiding van het aanbod van de opleidingspartners van VDAB.

Het actieplan E-leren staat in de steigers. Daarin wordt onder meer voorzien in specifieke begeleiding van mensen die een digitale achterstand hebben.

Het potentieel van telewerken moet nog worden verhoogd. Tussen oktober en november 2020, met de start van de tweede lockdown, steeg het aandeel werknemers in België dat volledig thuiswerkt van 22 naar 30 procent.

Inzetten op telewerken

Het is in het belang van eenieder dat bedrijven de regels inzake telewerken naleven en dat die worden gecontroleerd. Bedrijven moeten zich daar ook op organiseren. Dat bedrijven niets extra moeten ondernemen wanneer de werknemers thuis aan het werk zijn, klopt dus helemaal niet. In antwoord op een vraag van Axel Ronse stelt de minister dat de Stichting Innovatie en Arbeid, de sociale partners en de administratie van de minister al heel wat informatie beschikbaar hebben gesteld om bedrijven wegwijs te maken inzake telewerk.

Verder reikt de minister twee maatregelen aan waarop bedrijven een beroep kunnen doen voor ondersteuning bij hun telewerkbeleid, namelijk de werkbaarheidscheque en een oproep rond vaardigheden inzake telewerk. Er komt nog een actieplan inzake telewerken, omdat de minister ervan uitgaat dat telewerken zal worden verankerd in de bedrijven.

Bemiddelings- en begeleidingscapaciteit

Om snel in te spelen op een sterke toename van werkzoekenden als gevolg van de coronacrisis werd de bemiddelings- en opleidingscapaciteit van VDAB al aanzienlijk uitgebreid. Op die manier kan iedere werkzoekende rekenen op een aanbod op maat. De verhoging van de capaciteit wordt grotendeels gerealiseerd door een uitbreiding van het aanbod van opleidings- en bemiddelingspartners van VDAB.

Specifiek voor ontslagen werknemers die niet in aanmerking komen voor een outplacementbegeleiding voorziet de minister vanaf 1 maart 2021 in een nieuw aanbod, waarvoor VDAB de offertes al heeft ontvangen. De doelstelling is om deze werknemers zo snel mogelijk te heroriënteren en te lanceren naar een nieuwe job. Dat gebeurt door middel van korte loopbaangesprekken met aansluitend een verdiepend traject op maat indien nodig.

Tijdelijke verruiming transitiepremie

De Vlaamse Regering keurde de tijdelijke verruiming van de transitiepremie naar ondernemerschap al principieel goed. Hierover waren er ook vragen van de commissieleden.

De verruiming naar werkzoekende jongeren (min 30 jaar) en werkzoekenden uit de kansengroepen (kortgeschoolden, mensen met een arbeidshandicap of geboren in een land buiten de EU en dat zonder leeftijdsvoorwaarde), treedt normaal gezien op 1 april 2021 in werking. De initiële premie kon alleen worden aangevraagd door

werkzoekenden ouder dan 45 jaar. Die kunnen de premie in de toekomst nog steeds aanvragen, maar door een opening te maken naar ondernemerschap voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt wil de Vlaamse Regering meer kansen op ondernemerschap benutten. De voorwaarde blijft wel dat het prestarters-traject moet afgerond zijn.

De minister kreeg ook de vraag waarom voor uitbreiding naar die doelgroepen werd gekozen. De uitbreiding is volgens de minister in lijn met het advies van de arbeidsmarktexperten om in te zetten op doelgroepen die het structureel moeilijk hebben om hun plaats te vinden op de arbeidsmarkt, meer bepaald de kansengroepen en daarnaast de jongeren. Via een tijdelijke premie wordt een inkomensgarantie gegeven bij de start van hun loopbaan als zelfstandige. De Vlaamse Regering hoopt op die manier enerzijds de financiële drempel naar ondernemerschap voor hen te verlagen en anderzijds, via het prestarters-traject, hen ondernemerscompetenties aan te leren. De erkende prestarters-trajecten zijn terug te vinden op de website van de Vlaamse overheid, evenals de andere voorwaarden om een transitiepremie aan te vragen.

Indien men stopt als zelfstandige, moet men dit direct melden aan het Departement WSE en ontvangt men de premie vervolgens niet meer. Er is geen terugvordering van het geld dat men ontving terwijl men een onderneming had. Indien een premie onterecht werd uitgekeerd, zal de premie wel worden teruggevorderd.

Een werk van velen

De minister benadrukt dat het akkoord moet worden gedragen door vele schouders. Het zal ook door andere actoren en beleidsdomeinen mee moeten worden ondersteund. Daarbij wordt in de eerste plaats gerekend op de bedrijfssectoren, als de motor van een veerkrachtige en inclusieve arbeidsmarkt.

De minister antwoordt op een vraag van Robrecht Bothuyne hierover. De nieuwe generatie sectorconvenants wordt normaal gezien midden februari 2021 door de Vlaamse Regering goedgekeurd. Met de intersectorale adviseurs wil de minister onder meer sterk inzetten op intersectorale opleidingen. Daarvoor wordt in een budget voorzien.

De minister rekent ook op ondersteuning vanuit het beleidsdomein EWI, maar ook op het beleidsdomein Onderwijs. Het plan werd ook al overhandigd aan het kabinet van de federale minister van Werk, waarmee er periodiek overleg is.

De minister rekent ook op Europa als partner voor de financiering van heel wat acties. Er komt versterking van het plan met ESF- en REACT-EU-middelen.

Monitoring en opvolging

Er wordt voorzien in een continue monitoring en opvolging en in een halfjaarlijkse rapportering op regeringsniveau in het kader van het algemene relanceplan Vlaamse Veerkracht. De minister overlegt elke week met de sociale partners en uiteraard zal daarbij ook de opvolging van dit plan aan bod komen.

Er is ook overleg met de arbeidsmarktexperten, die eerder hun advies uitbrachten, waarbij acties en eventuele bijsturingen worden besproken.

4. Specifieke vragen

De minister antwoordt tot slot op een aantal specifieke vragen. Er waren onder meer vragen over de uitvoering van het akkoord en wat de volgende stappen zijn.

Langs de kant van de Vlaamse Regering wordt de uitvoering al voorbereid of is ze al gestart, zoals al toegelicht werd. Dat verloopt via oproepen, tenders en nieuwe of aangepaste regelgeving. De minister wijst in dit verband ook op het aangekondigde Verdiepingsdecreet voor VDAB.

Ook de inbreng van de experts is belangrijk voor de minister. Er is al enkele keren een overleg geweest tussen de sociale partners en de arbeidsmarktexperts. Het zorgt voor een interessante confrontatie tussen theoretische concepten en de praktijk. Met de sociale partners wordt een goede monitoring en opvolging georganiseerd.

Ilse Malfroot vroeg of er wordt gedacht aan een Vlaams sociaal-economisch plan-bureau, naar Nederlands model. De minister meent dat er al iets dergelijks bestaat en geeft drie elementen mee:

- dataopbouw: recent werd het Steunpunt Werk vernieuwd, met een expliciete opdracht inzake data- en expertiseopbouw. De beheersovereenkomst met het nieuwe steunpunt is op 18 december 2020 als mededeling op de vergadering van de Vlaamse Regering geagendeerd, met inbegrip van het meerjarenplan 2021-2025;
- onderzoek: er wordt al heel wat onderzoek uitgevoerd en uitbesteed, ook samen met de sociale partners in het versterkte VIONA-programma;
- wisselwerking tussen onderzoek en beleid: de minister wil sterk inzetten op het valoriseren van bestaande inzichten uit data en onderzoek ten bate van het beleid. Dat is precies wat ze met de expertenadviezen wil bereiken. De minister deed een beroep op experts voor adviezen inzake relance en discriminatie en wil dit in de toekomst blijven doen. Ook de SERV heeft een uitstekende studiedienst, die mee de vinger aan de pols houdt.

Een derde groep van vragen ging over de samenwerking met de Federale Regering. Het VESOC-akkoord bevat een soort 'wensenlijst', waarmee de Vlaamse Regering samen met de sociale partners het overleg met het federale niveau wil aangaan. Over die lijst is lang gediscussieerd. Zoals al vermeld werd, overlegt de minister geregeld met de federale minister van Werk. Daarbij gaat het over onderwerpen zoals de tijdelijke werkloosheid en de re-integratie van langdurig zieken. De minister wil in dit verband niet van dreigingen spreken, wel van opportuniteiten en kansen.

De minister verwijst in dit verband naar een uitspraak van Wouter De Geest, voorzitter van Voka, in De Standaard van 4 januari 2021. Er werd gevraagd of hij er vertrouwen in had dat de Federale Regering een werkzaamheidsgraad van 80 procent zou halen. Als antwoord verwees de Vokatopman naar het Vlaamse relanceakkoord en noemde het ambitieus en richtinggevend.

Tot slot suggereert de minister om de uitvoering van dit akkoord regelmatig, bijvoorbeeld jaarlijks, te bespreken in de commissie.

II. Bespreking

1. Tussentijdse tussenkomsten van de leden

Tussentijdse tussenkomst van Axel Ronse

Axel Ronse feliciteert de minister en de sociale partners met het bereikte akkoord. Het lid meent dat de drie prioriteiten op een brede consensus kunnen rekenen in het Vlaams Parlement: een opleidingsoffensief, digitale geletterdheid en iedereen duurzaam aan het werk houden.

Voor zijn fractie is het ook belangrijk dat er goed wordt geluisterd naar de experts die werden geraadpleegd bij het voorbereiden van dit akkoord en het relanceplan.

Bij de experts vindt Axel Ronse het pleidooi van professor Stijn Baert opvallend. Puur uit economische overwegingen concludeert hij dat om de arbeidsmarkt te versterken, vernieuwen en verduurzamen alle bevoegdheden inzake arbeidsmarktbeleid zo snel mogelijk moeten worden geregionaliseerd. Dat moet volgens het lid in elk actieplan worden meegenomen; er moet meer dan ooit zonder taboes naar worden gekeken. Zo besliste de Federale Regering net voor het einde van 2020 om elke tijdelijk werkloze tien euro per dag toe te kennen. Dat zal de inspanningen van de Vlaamse Regering om tijdelijk werklozen aan te moedigen om tijdelijk elders aan de slag te gaan, fnuiken en leiden tot langere inactiviteit. Volgens het lid wordt op federaal niveau ook al gedacht aan het versoepelen van de leeftijdsgrens voor SWT. Dat staat haaks op de inspanningen die in Vlaanderen worden gedaan om de arbeidsmarkt een duurzame toekomst te geven en werkzoekenden te versterken.

Dit is voor het lid de olifant in de kamer. Het is een gemiste kans dat de sociale partners geen duidelijk statement hebben gemaakt ten voordele van de Vlaamse arbeidsmarkt.

De kwaliteit van het akkoord zal uit de praktische toepassing moeten blijken. De minister heeft in dat verband al op een aantal vragen geantwoord.

Axel Ronse vraagt wel een rechtzetting wat betreft de verruiming van de transitiepremie. Werknemers die hun job verliezen kunnen zich ook heroriënteren naar het ondernemerschap en daartoe zullen er zeker kansen zijn. Het is dus goed dat tijdelijk van de leeftijdsgrens van 45 jaar wordt afgeweken en dat andere groepen de kans krijgen de premie aan te vragen. Voor de N-VA-fractie kan het echter absoluut niet dat 'geboren in een land buiten de EU' daarbij als criterium zou gelden. Afkomst of geboorteplaats kan nooit een criterium zijn om een bepaalde steunmaatregel toe te kennen; de afstand tot de arbeidsmarkt kan dat wel zijn. Volgens het lid kan dat eenvoudig worden rechtgezet door de premie tijdelijk toegankelijk te maken voor iedereen tussen de 30 en 45 jaar.

De N-VA-fractie zal de uitvoering van het AHAD-akkoord nauwgezet opvolgen en vanuit de commissie mee ondersteunen. De ambities zijn torenhoog, maar de moeilijkheid zal in de uitvoering zitten. Die moeilijkheid mag niet worden onderschat omdat heel wat hefboomen een federale bevoegdheid zijn. Positief is wel dat in het federale regeerakkoord wordt vermeld dat een asymmetrisch arbeidsmarktbeleid mogelijk is. Het is volgens Axel Ronse dringend nodig daarvan gebruik te maken. Hij verwacht ook van de sociale partners voorstellen over hoe een dergelijk asymmetrisch beleid er zou kunnen uitzien.

Tussenkomen van Imade Annouri

Imade Annouri vindt het een goede zaak dat er een akkoord is, temeer omdat het met veel enthousiasme door zowel de sociale partners als de minister wordt verdedigd.

Hans Maertens had het over een renovatie van de arbeidsmarkt, maar de ervaring leert dat renoveren altijd onvoorziene moeilijkheden meebrengt. Er is een risico dat er een derde golf komt, die misschien nog zwaarder is dan de tweede golf en een grote impact zal hebben op alle plannen die nu worden gemaakt. Een eerste algemene vraag is dan ook welke flexibiliteit er in het plan is ingebouwd indien alles opnieuw gedurende maanden moet worden stilgelegd? Is er dan duidelijkheid over wat wel kan doorgaan en wat niet? Zijn er daarover gesprekken gevoerd?

Speerpunt 12 gaat over evidencebased beleid, het werken op basis van data en wetenschappelijke inzichten. In de financieringstabel worden daarbij wel geen middelen vermeld. Hoe zal dit dan worden gefinancierd?

Ann Vermorgen had het over werkplekleren en 2021 als het jaar van de opleiding. Intussen is iedereen in de commissie het eens met de boodschap 'opleiden, opleiden en opleiden'. Iedereen zou ervan overtuigd moeten zijn dat studeren en opleiden niet stoppen als men de schoolbanken verlaat en dat men aan zijn competenties moet blijven werken. Op heel wat werkvloeren wordt met een beperkte capaciteit gewerkt, denkt men aan heropstarten of hoopt men stilaan naar een normale situatie te gaan. In hoeverre is er dan nog ruimte voor de instroom van jongeren, stagiairs en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt? Moet er geen periode worden ingecalculeerd waarin die instroom traag op gang zal komen?

De derde prioriteit is 'iedereen duurzaam aan het werk'. Het al eerder besproken actieplan Werkbaar werk zal nu worden uitgerold. Er wordt nu ook 3 miljoen euro uitgetrokken voor duurzaam telewerken. Imade Annouri hoort van mensen uit verschillende sectoren dat telewerken hen toch zwaar valt. Experts waarschuwen ook al dat de kansen op burn-out niet dalen door telewerken of door met een beperkte bezetting te werken. De impact op het welbevinden op het werk blijft groot en het lid vreest dat bij een normalisatie van de situatie veel mensen nog een klap zullen krijgen en niet zonder meer een doorstart zullen kunnen maken. Hij denkt dat er herstel nodig zal zijn. Zullen de middelen volstaan om het plan inzake telewerken uit te voeren? Wanneer komt het plan er en welke accenten worden erin gelegd?

In de tekst van het akkoord stond 'duurzaam' tussen haakjes bij de vermelding van de derde prioriteit 'Iedereen (duurzaam) aan het werk'. Werkbaar werken is volgens Imade Annouri van cruciaal belang om te vermijden dat mensen afhaken van de arbeidsmarkt. Hoe zien de sociale partners dat?

Hans Maertens ging in op het streven naar een inclusieve arbeidsmarkt. Daarbij is het inderdaad nodig om onder meer vrouwen met een migratieachtergrond meer aan de slag te krijgen. Het lid zal de minister in een volgende vergadering nog uitleg vragen over de correspondentietesten (*Vragen om uitleg* VI.Parl. 2020-21, nr. 1242).

Imade Annouri besluit dat het positief is dat er een akkoord is en dat er ambitie is om het volop uit te voeren. Hij sluit zich aan bij de suggestie van de minister om de uitvoering van het akkoord vanuit de commissie op te volgen.

Tussenkoms van Caroline Gennez

Caroline Gennez wil eerst haar waardering uiten voor het tripartiteoverleg. In weerwil van wat soms wordt beweerd, werkt het sociaal overleg en levert het resultaat op.

De sp.a-fractie steunt de grote lijnen van 'Alle hens aan dek'. De focus ligt op opleiding en de transformatie van de arbeidsmarkt. De coronacrisis toonde aan dat dit meer dan ooit urgent en nodig is. Voor de fractie moet maximaal worden ingezet op duurzame loopbanen, werkbaar werk en een inclusieve arbeidsmarkt. Indien daaraan wordt voldaan, zal de minister in de fractie een bondgenoot vinden om te streven naar een werkzaamheidsgraad van 80 procent.

Goede elementen zijn de competentiechecks voor werknemers, de digibanken en digitale opleidingen (met ook aandacht voor mensen met weinig digitale skills) en de geïntegreerde trajecten waarbij beroepsopleiding wordt gecombineerd met taalverwerving.

Doorheen de verschillende speerpunten ziet Caroline Gennez de rode draad van de individuele leer- en loopbaanrekening. Dat is een heel attractief concept, dat in het Vlaams regeerakkoord (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 31/1) van onder het stof werd

gehaald en nu ook voorkomt in het federale regeerakkoord. Het kan volgens het lid een waardevol instrument zijn om werknemers hun loopbaan in eigen handen te laten nemen. Daarom is het belangrijk in eerste instantie op te lijsten wat de rechten van werknemers zijn en hoe ze zich permanent kunnen vormen en opleiden, zodat ze daar vanuit hun eigen emancipatorische kracht kunnen toe bijdragen. Om die individuele leer- en loopbaanrekening op de sporen te zetten, moeten de verschillende overheden maximaal samenwerken. De individuele werknemer ligt niet wakker van de vraag wie waarvoor bevoegd is in dit complexe land. Hij wil gewoon een duidelijk overzicht van de mogelijkheden om bij te scholen en op te leiden en hoe hij dat recht kan afdwingen. Kan de opleiding worden gecombineerd met het werk en gezin; zijn het korte of langlopende trajecten enzovoort? De Vlaamse en federale overheid moeten daartoe samenwerken.

Er moet ook duidelijk worden bepaald waar het instrument kan toe bijdragen. Men kan het bekijken als een instrument voor tewerkstelling of heroriëntering, maar ook als een middel om werkbaar en duurzame loopbanen dichterbij te brengen. De doelstellingen van die loopbaanrekening moeten van bij het begin duidelijk worden geformuleerd. Werkbaar werk en het zelfbeschikkingsrecht van werknemers zijn volgens het lid belangrijk indien men naar langere loopbanen wil gaan.

Caroline Gennez staat volledig achter speerpunt 12, dat focust op evidencebased beleid. Ze heeft de indruk dat er inzake werkgelegenheidsbeleid nog veel trial-and-error is en dat daarbij nog veel water naar de zee wordt gedragen. De sp.a-fractie steunt een hervorming van de doelgroepenkortingen, maar daarbij is er nood aan meer doeltreffendheid. Indien afstand tot de arbeidsmarkt het criterium is om te investeren in mensen en ze toe te leiden naar de arbeidsmarkt, dan moet men die afstand zo goed mogelijk in kaart brengen. Wat bepaalt die afstand? Gaat het om taalachterstand, het behoren tot een doelgroep of een gebrek aan opleiding? Er is nood aan meer inzicht daarin alvorens de middelen te heroriënteren.

Ook de jobbonus moet volgens de fractie vooral focussen op het opnieuw aan de slag krijgen van mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Een grote groep van mensen is langdurig werkloos. Er is niets mis met het heroriënteren van mensen die thuis werken naar de arbeidsmarkt en het is zinvol om mensen die langdurig ziek zijn de kans te geven om geleidelijk terug aan het werk te gaan. Gelet op de schaarse middelen en de vele nieuwe opdrachten voor VDAB blijft het volgens het lid wel de belangrijkste opdracht om langdurig werkzoekenden naar de arbeidsmarkt toe te leiden. De jobbonus moet daarop worden gericht.

In speerpunt 16 gaat het over de transitie tussen sectoren bij herstructurering en crisissen. De focus zou op de zorgsector en het onderwijs liggen. Dit zijn twee belangrijke sectoren waar ook het grootste deel van de Vlaamse overheidsmiddelen naartoe gaat. Er is al jarenlang een groot lerarentekort en toch maken onvoldoende mensen de overstap naar het onderwijs, ook in een latere fase van hun loopbaan. Vanuit het beleidsdomein Werk kan men dan grote inspanningen doen, maar weinig 40- of 50-plussers zullen die stap zetten indien ze hun anciënniteit niet kunnen meenemen in het onderwijs. Inzake flankerende maatregelen is er een grote overlap met andere beleidsdomeinen.

Caroline Gennez komt terug op de capaciteit van VDAB. Sinds het begin van de regeerperiode stelt de sp.a-fractie vragen bij de besparingen bij VDAB, gecombineerd met de vele nieuwe taken. Een efficiëntere organisatie kan altijd worden nagestreefd, maar convenanten sluiten met de lokale besturen en tegelijk nieuwe doelgroepen bereiken, kan alleen als er daar voldoende middelen tegenover staan.

Het belang van de sociale economie wordt benadrukt in 'Alle hens aan dek', maar binnen het budget van 190 miljoen euro wordt er amper 12 miljoen euro voor uitgetrokken. De tekst vermeldt dat er voldoende nieuwe plaatsen in de sociale

economie moeten komen. Zal de minister dan bijkomende plaatsen creëren met die 12 miljoen euro? Eind 2019 hadden ongeveer zesduizend niet-werkende werkzoekenden een advies voor tewerkstelling in de sociale economie. Het aantal plaatsen in het collectieve maatwerk is gestegen, maar via Vlaamse Veerkracht zijn er toch nog extra investeringen nodig.

Het akkoord vermeldt de evaluatie van de verschillende vormen van werkplekieren. Werkplekieren kan een interessant instrument zijn dat bijdraagt tot duurzame integratie en activering. De huidige maatregelen zijn echter niet ideaal en dus is een brede evaluatie aan de orde. Caroline Gennez pleit ervoor ook wijkwerken mee te nemen in die evaluatie. Slechts een klein deel van de wijkwerkers stroomt door naar werk. Het aanbieden van competentieversterkende acties loopt wel eens mis in dit stelsel.

Het lid sluit zich aan bij de oproep om de uitvoering van dit akkoord permanent te monitoren en waar nodig bij te sturen. De arbeidsmarkt is heel volatiel. Zo zijn volgens de laatste berichten ook de hooggeschoolden het slachtoffer van de huidige crisis. Om de hogere werkzaamheidsgraad te bereiken, is een open houding van de regering nodig om met zoveel mogelijk partners – sociale en politieke partners maar ook het brede middenveld – samen te werken.

Tussenkomst van Tom Ongena

Tom Ongena feliciteert de Vlaamse Regering en de sociale partners met het akkoord. Het is een belangrijk akkoord, in de eerste plaats omdat wordt vastgehouden aan de ambities in het Vlaamse regeerakkoord en omdat de engagementen van het akkoord 'Iedereen aan boord' worden bevestigd. De coronagolven zorgen natuurlijk voor grote rimpelingen op het water, maar de structurele problemen van de arbeidsmarkt zullen snel terug naar boven komen. Structureel zijn de krapte op de arbeidsmarkt en de hoge inactiviteitsgraad. Het is goed dat dit akkoord die uitdagingen blijft erkennen en daar verder wil aan werken.

In de tweede plaats grijpt het akkoord de opportuniteiten van de coronacrisis aan, ook al heeft die voor veel ellende gezorgd. De digitalisering heeft een extra impuls gekregen: er zijn nog nooit zoveel digitale opleidingen gevolgd als nu en ook het telewerken kent een doorbraak.

De Open Vld-fractie kan zich ook vinden in de drie prioriteiten van het akkoord. Arbeidsmarktexperten benadrukken stevast de nood aan opleidingen en het is goed dat er nu de nodige maatregelen voor een opleidings- en loopbaanoffensief worden voorgesteld. Vlaanderen kan zijn achterstand inzake levenslang leren eindelijk proberen in te halen. Inzake digitale transformatie kunnen belangrijke stappen vooruit worden gezet.

De fractie kan zich ook vinden in de derde prioriteit 'Iedereen (duurzaam) aan het werk', met maatregelen inzake werkbaar werk en het activeren van niet- of andersactieven. Een randbemerking is wel dat 'duurzaam' niet betekent dat het allemaal jobs van onbepaalde duur moeten zijn waar mensen hun hele loopbaan mee vullen. Dat zou de noodzakelijke jobmobiliteit tegenwerken. In die zin betreurt Tom Ongena dat flexibele jobs en interimarbeid amper worden vermeld in dit akkoord, terwijl ze toch mogelijkheden bieden inzake activering. Een tijdelijke job kan een springplank zijn naar een meer duurzame tewerkstelling. Dat tijdelijke werknemers en uitzendkrachten in het akkoord als 'nieuwe kwetsbaren' worden beschouwd, ziet het lid toch als een conservatieve reflex.

Er ligt nog heel veel werk op de plank en de commissie zal de uitwerking van het akkoord verder blijven opvolgen. Een belangrijke maatregel die nog moet worden uitgewerkt, is de jobbonus en daarover heeft Tom Ongena een andere visie dan

Caroline Gennez. Zijn fractie vindt dat alle mensen die nu met een laag inkomen aan het werk zijn een bonus moeten krijgen, net om hen te overtuigen om aan de slag te blijven. De jobbonus kan ook mensen motiveren die niet aan het werk zijn. Het is belangrijk dat er snel duidelijkheid komt. Dat geldt ook voor de doelgroepen-korting.

Het akkoord verwijst niet naar de gemeenschapsdienst. Volgens het lid moet worden bekeken of die geen plaats kan krijgen in het akkoord. Gemeenschapsdienst moet daarbij altijd als doelstelling hebben mensen sterker te maken om naar de arbeidsmarkt door te stromen.

Ook de dienstenchequesector komt niet helemaal tot zijn recht in het akkoord. Daarover was er al vaker discussie in de commissie, maar ook deze sector biedt mogelijkheden inzake activering en het doorstromen naar andere sectoren. Het is wel een goede zaak dat werkplekcleren in de dienstenchequesector zou worden uitgebreid.

Het lid sluit zich aan bij de opmerkingen over de transitiepremie naar ondernemerschap. Uiteraard is het een goede zaak dat wordt bekeken hoe werklozen kunnen worden aangemoedigd om zelfstandig ondernemer te worden. Het huidige voorstel is volgens het lid toch problematisch. De premie staat open voor alle werkzoekenden jonger dan 30 jaar of ouder dan 45 jaar. Maar in de tussenliggende leeftijdsgroep komt maar een beperkt deel van de werkzoekenden in aanmerking. De vraag is dan of het non-discriminatiebeginsel niet onder druk komt te staan. Het is een tijdelijke verruiming en Tom Ongena pleit ervoor ook de tussenliggende groep in aanmerking te laten komen.

Het akkoord vermeldt dat er een halfjaarlijkse rapportering komt. Hoe zal die worden opgezet? Welke aspecten worden bekeken? Ook de monitoring van de langetermijneffecten en de financiering is belangrijk. Wanneer er structurele maatregelen worden genomen met een eenmalige financiering, zal op een bepaald moment de vraag komen of er geen recurrente middelen nodig zijn. In het akkoord staat: "Waar de resultaten positief en doeltreffend zijn, kan dat aanleiding geven tot structurele verderzetting." Wanneer is iets positief en doeltreffend en wie zal dat bepalen?

Voor opleidingen wordt vooral naar VDAB gekeken. Maar Tom Ongena merkt op dat VDAB vooral een regisseursrol heeft en met partners moet samenwerken. Het is niet duidelijk hoe men de rol van de private opleidingsverstrekkers en de regierol van VDAB juist ziet. Hoe zal de verdeling gebeuren?

Iedereen is overtuigd van het belang van de individuele beroepsopleidingen, een onderdeel van het werkplekcleren. De ambitie was om het aanbod te verdubbelen, maar de vaststelling is helaas dat het aanbod vermindert. Het akkoord wil daar verder werk van maken, maar moet het instrument IBO niet eerder worden hervormd of bijgestuurd?

De Open Vld-fractie gelooft sterk in de individuele leer- en loopbaanrekening. De ambitie is er en de samenwerking met de federale overheid wordt aangekondigd, maar het blijft allemaal vaag. Er wordt verwezen naar een eerste fase en een stapsgewijze ontwikkeling, maar volgens het lid is het nu tijd om een en ander te concretiseren. Wat zijn de volgende stappen en op welke termijn worden die gezet?

Tom Ongena besluit dat het akkoord staat of valt met de mate waarin men in staat is om samen te werken. Er staan veel vragen in aan het federale niveau en het lid heeft er alle vertrouwen in dat die vragen zullen worden gelezen en waar mogelijk beantwoord. Maar er is ook de noodzakelijke samenwerking tussen de sectoren onderling, die wordt onder meer belangrijk voor het invullen van de knelpuntvacatures. Het akkoord vermeldt dat er een intersectorale toets en een relancetoets komt en

dat intersectorale adviseurs zullen worden ingezet. Is er al zicht op het concrete engagement dat door de sectoren wordt opgenomen en hoe zullen die adviseurs worden ingezet? Wie zal de intersectorale adviseurs betalen?

Ook met de lokale besturen moet worden samengewerkt en de rol van die besturen wordt volgens Tom Ongena in het akkoord wat stiefmoederlijk behandeld. Er wordt gerekend op de lokale besturen om samen met VDAB de nodige flankerende acties te ondernemen. Welke flankerende acties worden dan verwacht en hoe zullen die worden aangepakt? Is er een rol weggelegd voor de VVSG?

Tussenkoms van Yves Buysse

Ook Yves Buysse vindt het een goede zaak dat er een akkoord werd bereikt dat met enthousiasme wordt gedragen door de grote spelers en dat duidelijke ambities bevat. Maar, zoals al vermeld, is het uitkijken naar hoe de renovatie van de arbeidsmarkt in de praktijk zal verlopen. Een architect kan een mooi plan tekenen, maar het is belangrijk hoe dat uiteindelijk vorm wordt gegeven door de aannemers en technici. Vaak zijn er nog bijstellingen nodig en is de eindafrekening toch hoger dan verwacht.

Het lid is tevreden dat in het opleidingsoffensief het duaal leren opnieuw wordt vernoemd. Hij kwam al eerder tussen in de commissie over de uitbreiding daarvan naar het hoger onderwijs en volwassenenonderwijs. Vaak worden in het volwassenenonderwijs nu nog dezelfde opleidingen aangeboden als in het secundair onderwijs, met dezelfde leerkrachten, maar zonder de mogelijkheid van duaal onderwijs. Het is belangrijk dat daarop wordt ingezet.

De centra voor volwassenenonderwijs voelen zich vaak stiefmoederlijk behandeld. Toch blijven de CVO's een belangrijke partner voor de opleidingen, niet alles moet door VDAB en de Syntra's worden gedaan. Ze spelen onder meer een belangrijke rol in de opvang en begeleiding van neet-jongeren, die vaak in het reguliere circuit hun weg niet vinden.

De CVO's spelen ook een rol in het e-leren. Men mag allerlei tools ontwikkelen voor online leren, maar de eerste stap is altijd leren werken met een computer en toegang tot het internet. De CVO's hebben ook een grotere geografische spreiding dan de andere grote opleidingscentra.

Yves Buysse sluit zich aan bij de opmerkingen van Tom Ongena over de lokale besturen. Die krijgen niet veel aandacht in het akkoord. Het lid merkt op dat er in het akkoord vaak staat dat 'gerekend wordt' op de inbreng van andere actoren, waaronder de lokale besturen en de sectoren. Dat engagement moet meer worden geconcretiseerd. De lokale besturen nemen soms zelf initiatieven voor tewerkstelling en opleiding of subsidiëren die. Via onder meer hun welzijnsdiensten kunnen ze vaak snel detecteren waar er problemen zijn en kunnen ze mensen doorverwijzen naar initiatieven op Vlaams niveau. In hoeverre is over het akkoord al overleg geweest met de vertegenwoordigers van de lokale besturen?

Tussenkoms van Alessia Claes

Alessia Claes is tevreden dat de ambitie van een werkzaamheidsgraad van 80 procent niet wordt losgelaten. Om die doelstelling te halen, zijn er extra jobs nodig en zal de arbeidsmarkt grondig worden hervormd. Het is positief dat er daarbij aan het individueel en collectief maatwerk wordt gedacht.

De afstand tot de arbeidsmarkt kan worden verkleind door opleiding, coaching en werkervaring. Door de coronacrisis zullen er jobs verdwijnen, maar in de toekomst zullen er ook nieuwe jobs worden gecreëerd waarvoor er specifieke vaardigheden

vereist zijn. Om de vacatures in te vullen, moet er worden geïnvesteerd in competenties. Er wordt een golf van ontslagen verwacht en dat betekent dat er absoluut moet worden geïnvesteerd in vorming en opleiding. Daarvoor moet er voldoende capaciteit zijn, niet alleen voor opleidingen maar ook voor coaching en werkervaring. Dat wordt geen gemakkelijke oefening.

Het is een heel ambitieus plan, waarvoor wordt gekeken naar verschillende actoren van het arbeidsmarktbeleid, maar ook naar de jongeren en het onderwijs. De leer-goesting wordt aangewakkerd, de kortgeschoolden opgeleid en er wordt ingespeeld op de digitaliseringsgolf. Mensen moeten goed worden geïnformeerd over waar er mogelijkheden zijn en waar er kansen voor bijscholing liggen. Talent mag niet meer verloren gaan. De focus ligt daarbij niet langer op jobzekerheid maar op loopbaanzekerheid. Zoals in de toelichting vermeld, is de individuele leer- en loopbaanrekening belangrijk voor het opleidingsoffensief.

Allessia Claes meent dat het voor iedereen duidelijk is dat er veel werk aan de winkel is, vandaar ook de titel 'Alle hens aan dek'. Daarom is het belangrijk de vinger aan de pols te houden en op regelmatige basis te evalueren en bij te sturen om indien nodig een versnelling hoger te schakelen.

Tussenkomst van Robrecht Bothuyne

Robrecht Bothuyne vindt het een omvattend akkoord. Het zal een hele uitdaging zijn om het snel en efficiënt uitgevoerd te krijgen.

Het lid sluit zich aan bij de opmerking van Tom Ongena over het belang van werkplekleren. De individuele beroepsopleiding is al een oudere maatregel die veel succes kende; alleen lijkt dat succes de voorbije jaren te tanen. De ambitie in de vorige regeerperiode om naar een verdubbeling te gaan, werd nooit gehaald. Het lid hoort van vele werkgevers dat ze het instrument IBO en de randvoorwaarden onvoldoende aantrekkelijk vinden. Zo wordt bijvoorbeeld de verplaatsingsvergoeding heel strikt geïnterpreteerd. Wat is de mening van de sociale partners hierover? Hoe kan er snel een oplossing worden geboden? IBO is een goed instrument om onder meer langdurige werkloosheid te voorkomen en dus belangrijk voor de relance van de economie.

Het herstructureringsbeleid wordt terecht vermeld in het akkoord. Uit analyses van onder meer het VBO blijkt dat er een golf van herstructureringen en faillissementen aankomt. Dan is kort op de bal spelen belangrijk. In het akkoord wordt gewezen op het overleg met het federale niveau om de regelgeving aan te passen. Ook de Vlaamse regelgeving zal tegen het licht worden gehouden. Volgens het lid moet hieraan prioriteit worden gegeven bij de uitvoering van het akkoord, hoe belangrijk de andere acties ook zijn. Misschien kunnen de sociale partners in de contacten met hun federale collega's ook de juiste accenten leggen.

Tijdelijke werkloosheid kwam al vaker aan bod in de commissie. Een van de positieve gevolgen van de coronacrisis is dat dit niet langer wordt gezien als een louter passief instrument om schokken in de economie op te vangen. Het is ook een kans om werknemers competenties en werkervaring bij te brengen en hun loopbaanperspectief te verruimen. Daarvoor zijn er al stappen gezet, onder meer in het akkoord voor gegevensuitwisseling met de RVA. Maar die uitwisseling zou vlotter moeten verlopen. Als men de helft van de werknemers in tijdelijke werkloosheid een bepaald aanbod wil doen, moeten de gegevens sneller doorstromen. Een verplichte inschrijving van tijdelijk werklozen bij VDAB is volgens Robrecht Bothuyne misschien een verkeerde insteek; het gaat nog altijd over werknemers. Een automatische inschrijving bij VDAB vanuit de RVA na het bereiken van een bepaalde drempel lijkt hem een betere aanpak. Wat is de mening van de sociale partners daarover? Vaak wordt in de discussie dan verwezen naar het federale normatieve

kader, maar dat heeft betrekking op de opvolging van werkzoekenden en niet op opleidingen en werkervaring van werknemers die tijdelijk werkloos zijn.

Er is nog niet gesproken over de werkgeversbenadering bij VDAB. Robrecht Bothuyne vindt het positief dat die in het akkoord wordt verankerd. Hoe zal dit worden geconcretiseerd? Hoe kunnen kmo's nog beter worden bereikt? Veel kmo's zijn nog te weinig bezig met hr-beleid en de gevolgen van de vergrijzing.

Tot slot wil Robrecht Bothuyne weten hoe de sociale partners hun rol zien bij de uitvoering, opvolging en evaluatie van het akkoord. Met welke periodiciteit willen zij hierover rapporteren? De commissievoorzitter zou geen jaar wachten om een eerste stand van zaken en evaluatie op te maken en die dan in de commissie te bespreken.

2. Antwoorden

2.1. Antwoord van de minister

Minister *Hilde Crevits* heeft in alle tussenkomsten een positieve appreciatie gehoord van het geleverde werk en de wijze waarop het akkoord tot stand is gekomen. Uiteraard zijn er ook kritische bedenkingen en verschillen de meningen op sommige punten.

De minister antwoordt aan Axel Ronse dat ze ook vragende partij is om meer hefbonen voor het arbeidsmarktbeleid naar Vlaanderen te halen. Dit mag Vlaanderen er niet van weerhouden nu al te doen wat het kan. De vragen aan de federale overheid worden in het akkoord opgelijst. De thema's werden in het overleg tussen de Vlaamse Regering en de sociale partners besproken en de minister zal zich houden aan die opdracht. Ze gaat ervan uit dat ook de sociale partners deze thema's meenemen in gesprekken op het federale niveau, in de Groep van Tien bijvoorbeeld.

De minister wil de hefbonen die ze heeft maximaal benutten. Haar kabinet zit ook maandelijks samen met het kabinet van de federale minister van Werk om grote beleidsdossiers te bespreken en op te lossen.

Verschillende leden kwamen tussen over de transitiepremie naar ondernemerschap. De minister merkt eerst op dat de tijdelijke uitbreiding van de premie op 18 december 2020 door de voltallige Vlaamse Regering principieel werd goedgekeurd. De wijziging van het uitvoeringsbesluit ligt nu voor advies voor bij de SERV. De arbeidsmarktexperten wezen expliciet op de achterstand die mensen, geboren in een land buiten de EU, hebben en de uitbreiding werd op die manier verantwoord. De minister is zeker bereid om de uitbreiding naar de volledige (leeftijds)groep te bekijken en ook of het voor een langere periode dan één jaar kan. Maar ze moet wel de budgettaire consequenties daarvan nagaan en zal ook het advies van de SERV afwachten. De transitiepremie bestaat uit een inkomensondersteuning van 15.600 euro. Dit betekent dat 650 mensen extra een premie geven al snel tot een uitgave van 10 miljoen euro zou leiden.

Los van het engagement om dit te bekijken, deelt de minister de mening niet dat afkomst geen criterium kan zijn. Uit de adviezen van de experts, waarvan de commissie vindt dat ze als basis voor het beleid moeten dienen, blijkt dat er wel degelijk een probleem is wat deze groep betreft.

Aan Imade Annouri antwoordt de minister dat ze zich houdt aan de afspraken die in het plan Vlaamse Veerkracht zijn gemaakt, ook qua financiering. Er komt een periodieke evaluatie en waar mogelijk kan worden bijgestuurd.

De middelen voor een datagedreven beleid zitten in de recurrente middelen. Het is niet omdat er in de overzichtstabel bij het akkoord geen extra middelen staan, dat er geen financiering is.

Het plan is niet op los zand gebouwd, maar sommige acties vragen nu eenmaal een aanpassing van de regelgeving. Voor heel wat actiepunten zijn er oproepen en tenders uitgeschreven. Er wordt snelheid gemaakt; inzake e-leren werd bijvoorbeeld in december 2020 al een ESF-oproep goedgekeurd die in lijn met het akkoord ligt. Het is ook nodig om snel op trendbreuken in te spelen. Sommige acties zullen sneller kunnen worden uitgevoerd wanneer de coronamaatregelen geen beperkingen meer opleggen.

Op 18 december 2020 werd de beheersovereenkomst van het nieuwe Steunpunt Werk goedgekeurd, met een jaarlijks budget van 750.000 euro (150.000 euro meer dan voor het vorige steunpunt). In de beheersovereenkomst komt ook het datagedreven onderzoek aan bod.

Het voorbije jaar heeft de Vlaamse Regering geleerd om flexibel te zijn. Er wordt gewerkt aan structurele beleidsmaatregelen, zoals bijvoorbeeld de aanpassing van het VDAB-decreet en het aangekondigde Verdiepingsdecreet, de inkanteling van Syntra Vlaanderen en het vasthouden aan de doelstelling van de verhoogde werkzaamheidsgraad. Maar anderzijds moet het beleid ook kort op de bal spelen als er nieuwe uitdagingen zijn of trendbreuken gerealiseerd kunnen worden, zoals telewerken en e-leren.

In het akkoord is er aandacht voor inclusie van vrouwen met een migratieachtergrond. Het gaat erom zoveel mogelijk mensen aan het werk te krijgen. Discriminatie en migratieachtergrond zijn drempels. Kwetsbare groepen dreigen nu sneller hun job te verliezen. Los van alle akkoorden die worden gesloten en ongeacht de coronacrisis, blijven voor de minister de prioritaire doelstellingen van het regeerakkoord gelden en het activeren van kwetsbare groepen hoort daarbij.

Het huidige telewerken is inderdaad verschillend van het gewone telewerken. Nu blijken ook de nadelen van telewerken. Het is belangrijk nu mensen te ondersteunen om op een duurzame en werkbare manier te kunnen telewerken. Het voltijds telewerken lijkt de minister op termijn nooit een echte optie te zijn. Deeltijds telewerken kan wel structureel worden verankerd in de onderneming en daar werd voor de coronacrisis onvoldoende bij stilgestaan. De minister wil nu snel met een eerste aanzet van het actieplan Telewerken komen. Er zijn al initiatieven genomen, zo is er het samenwerkingsprotocol tussen de sociale inspectiediensten om de controles te versterken. De minister wil ook een aantal punctuele maatregelen nemen om telewerken structureel te verankeren en om bedrijven erop attent te maken dat dit nodig is, ook als de verplichting wegvalt.

Aan Caroline Gennez antwoordt de minister dat de individuele leer- en loopbaanrekening nooit onder het stof heeft gelegen. Er wordt op twee sporen gewerkt. Overeenkomstig het SERV-advies wordt gezorgd voor een betere ontsluiting van de bestaande incentives. Bij VDAB wordt ook gewerkt aan een gepersonaliseerd loopbaanplatform, waarin competenties kunnen worden gematcht met opleidingen. Dat laatste is een huzarenstukje. VDAB heeft de rol van loopbaanregisseur en moet dan ook een attractief aanbod hebben. Dat begint met een portaal waar goede diensten worden aangeboden, zoals opleidingssuggesties en ingebouwde competentiechecks. Daar wordt volop aan gewerkt.

Zoals al aangehaald werd, is evidencebased beleid een van de speerpunten van het akkoord. De arbeidsmarktexperten hebben hun inbreng. Caroline Gennez haalde de doelgroepenkorting op basis van de afstand tot de arbeidsmarkt als voorbeeld aan. De minister antwoordt dat die in kaart moet worden gebracht, maar

de afstand meten is op zich geen eenvoudige oefening. Het gesprek tussen de SERV-partners en de arbeidsmarktexperten is zeer interessant om de praktijk te toetsen aan het theoretische concept.

De drempels voor de werk-naar-werktransities worden nu onderzocht in een VIONA-studie. Daarna gaat de minister er mee aan de slag. De opmerkingen worden al verzameld.

Caroline Gennez had het ook over trial-and-error in het werkgelegenheidsbeleid. De minister vindt net dat het arbeidsmarktbeleid nu al sterk datagedreven is. Er is een goed steunpunt, dat onlangs werd vernieuwd, en een goed werkend Departement WSE, dat gedurende de hele crisis data heeft aangeleverd. De afstand tot de arbeidsmarkt meten, is een complexe oefening. Er kunnen vele oorzaken zijn en er is niet direct één maatregel om eraan te verhelpen. Er is misschien wel trial-and-error in het zoeken naar de juiste aanpak op individueel vlak: wat helpt voor de ene werkzoekende, werkt niet altijd voor de andere.

Met de jobbonus wil de Vlaamse Regering het werken en blijven werken aanmoedigen, vooral bij mensen met een laag inkomen. Het is dus een inkomensmaatregel. Voor langdurig werkzoekenden is er meer nodig: begeleiding, opleiding en arbeidsritme opdoen. De minister merkt daarbij op dat mensen die gedurende een lange periode tijdelijk werkloos zijn een stuk arbeidsattitude dreigen te verliezen. Om die reden wordt zo gehamerd op het volgen van opleidingen.

Ook de partners van VDAB worden versterkt door dit akkoord. De minister komt alles samen aan een budget van 98 miljoen euro voor VDAB en de partners.

De ondernemingen in de sociale economie kunnen ook een beroep doen op andere acties in het akkoord. Er is een extra speerpunt voor de sociale economie. De minister zal daarop terugkomen in haar antwoord op een vraag om uitleg van Caroline Gennez (*Vragen om uitleg* VI.Parl. 2020-21, nr. 1062).

Tom Ongena merkte op dat het streven naar duurzaam werk de flexibiliteit niet in de weg mag staan. Dat is volgens de minister niet het geval. Er wordt onder meer ingezet op werk-naar-werktransities. De competentiechecks kunnen mensen daarbij helpen: ze kunnen uitwijzen of mensen zich moeten bijscholen en welke talenten ze hebben voor andere jobs. Op die manier worden loopbaantransities geactiveerd.

De uitzendactiviteiten hadden misschien meer aan bod kunnen komen in het akkoord. Maar het kabinet van de minister heeft contact met de Adviescommissie voor uitzendactiviteiten en de federatie van uitzendkantoren. De minister ziet ze als partners om de doelstellingen inzake werkgelegenheid te realiseren. Dat is 'vast beleid' en wordt daarom niet in het akkoord herhaald. Hetzelfde geldt voor de dienstenchequesector.

Het VESOC-akkoord vervangt geenszins het Vlaams regeerakkoord. De minister zal de gemeenschapsdienst vorm geven. Ze herhaalt haar standpunt dat gemeenschapsdienst kan bijdragen tot een versterking van de arbeidsattitude.

Het klopt niet dat voor opleidingen alleen naar VDAB wordt gekeken. Zoals al vermeld werd, gebeurt de versterking van de capaciteit in samenwerking met andere partners. Ook het Vlaams opleidingsverlof wordt verder ondersteund, waarbij mensen zelf kunnen kiezen hoe ze een opleiding willen volgen.

Het aanbod voor ontslagen werknemers heeft als doel mensen aan een job te helpen; dat kan zowel als werknemer zijn dan als zelfstandige. Ook binnen outplacement is er aandacht voor het starten als zelfstandige. De focus wordt gelegd op het helpen van mensen in de beide statuten.

Het lagere aantal IBO's is volgens de minister onder meer te verklaren door de krapte op de arbeidsmarkt. Het stelsel is in 2018 hervormd, met akkoord van de sociale partners. De minister blijft de maatregel monitoren en is zeker bereid bij te sturen. Ze vindt het een zeer goed instrument waarvan te weinig gebruik wordt gemaakt.

De intersectorale relancetoets werd door de sectoren ingevuld; hij maakt ook deel uit van de sectorconvenanten. Het is een soort oefening die de sectoren moeten maken over wat ze doen en zouden kunnen doen met andere sectoren. De bedoeling is de reflex van samenwerking aan te leren. De intersectorale adviseurs starten binnenkort bij de SERV en zullen flankerend aan de convenanten werken. Het gaat om drie nieuwe functies, waarin de bottom-upwerking en kennisdeling centraal staan.

Aan Yves Buysse antwoordt de minister dat een goed architectenplan niet voor onverwachte wijzigingen zou mogen zorgen. Maar het klopt dat een renovatie van een oudere woning ook voor onaangename verrassingen kan zorgen. Het akkoord is heel concreet en het wordt gedragen door de sociale partners.

Enkele leden kwamen ook tussen over de lokale besturen. Voor de minister zijn dit erg belangrijke partners, die al nauw betrokken zijn omdat ze verweven zijn met VDAB. De ESF-oproepen worden zo laagdrempelig mogelijk gehouden om die verwevenheid te vergroten.

De centra voor volwassenenonderwijs zijn en blijven een belangrijke opleidingspartner. Ook het beleidsdomein Onderwijs krijgt middelen in het kader van de relance.

In antwoord op de vraag over digitalisering en kwetsbare groepen verwijst de minister naar het project Digibanken. Daarvoor is in 50 miljoen euro voorzien in Vlaamse Veerkracht, niet in dit VESOC-akkoord. De focus van het project ligt op kansengroepen en kwetsbare werkzoekenden en werknemers. De minister ziet hierin een belangrijke rol weggelegd voor de maatwerkbedrijven en ondernemingen in de sociale economie.

In antwoord op Robrecht Bothuyne vermeldt de minister nog dat het IBO-stelsel recent werd hervormd. Maar het klopt dat het aantal IBO's al voor de coronacrisis in een dalende lijn zat en dat die trend door de lockdown is versterkt. De minister neemt de opmerkingen van het lid mee.

De minister bekijkt met VDAB hoe de automatische inschrijving van intensief tijdelijk werklozen kan worden geoperationaliseerd. Door de data van de federale overheid binnen te halen, is er al een vorm van inschrijving. Momenteel is er een vertraging van ongeveer een maand bij het aanleveren van gegevens door de RVA. Er zijn ook negatieve reacties van tijdelijk werklozen op het aanbod van VDAB, maar de automatische inschrijving wordt verder bekeken.

De werkgeversbenadering was al een ambitie van VDAB. Er wordt nu intensief op ingezet, zoals bijvoorbeeld gebeurde in het kader van Help in de Zorg!, waarbij actief aan de slag werd gegaan met de werkgevers. De minister gaat uit van een transitie van sectoren in de toekomst en dan wordt de werkgeversbenadering zeer belangrijk.

2.2. Antwoord van de voorzitter en ondervoorzitter van de SERV

2.2.1. *Antwoord van Ann Vermorgen, voorzitter van de SERV*

Ann Vermorgen dankt de commissieleden voor de appreciatie voor het afgelegde traject. Het toont aan dat overleg werkt.

Het wekelijkse overleg met de minister is voor de sociale partners erg belangrijk. Daardoor kan de vinger aan de pols worden gehouden. Door de coronacrisis is dit overleg nog intenser geworden.

De SERV heeft, in aanloop naar het door hem uitgebrachte advies, ook enkele keren met de arbeidsmarktexperten overlegd. De door de minister aangehaalde wisselwerking is inderdaad belangrijk; de sociale partners krijgen veel signalen vanop het terrein en het is verrijkend om de ideeën van academici daaraan te toetsen. De sociale partners zijn ook betrokken bij VIONA. De SERV heeft ook een eigen studiedienst en heeft de voorbije maanden zeer kwalitatieve adviezen en rapporten afgeleverd. Ann Vermorgen meent dat de sociale partners dus zeker als volwaardige partners aan de dialoog met de arbeidsmarktexperten kunnen deelnemen. De SERV wil dat op een structurele manier voortzetten.

Er waren verschillende opmerkingen over de transitiepremie. De SERV moet het advies daarover nog bespreken.

Wat de afstemming met het federale niveau betreft, waarover Axel Ronse tussenkwam, wijst Ann Vermorgen op de opsomming in het akkoord van de punten waarover er overleg met de federale overheid nodig is. Het is een van weinige keren dat dit zo uitdrukkelijk gebeurt, niet vanuit ideologische overwegingen maar om goed te kunnen samenwerken en om efficiënt te werken. De sociale partners zullen hun verantwoordelijkheid daarvoor opnemen op de niveaus waar ze dat kunnen.

Er was ook een vraag van Imade Annouri over flexibiliteit bij een derde golf. Het frequente overleg kan daar zeker toe bijdragen. In de eerste golf was de eerste reflex om dingen stil te leggen en uit te stellen, ook in de bedrijven. Maar dan is men zich gaan organiseren, ook op de werkvloer, tussen werkgever en werknemer. Intussen is er bijgeleerd en zijn er grote stappen vooruitgezet in de organisatie en kan er indien nodig flexibel worden bijgestuurd.

Dat geldt ook voor het werkplekleren en de stages in ondernemingen. In de eerste golf werden zowel bedrijven als scholen gesloten. Intussen zijn er opnieuw meer stages en dergelijke mogelijk. Er is al veel bijgeleerd, maar een verdere creatieve aanpak blijft nodig.

Ann Vermorgen merkt ook dat lang telewerken de scheiding tussen werk en privé doet vervagen. Daarom willen de sociale partners verder inzetten op werkbaar telewerken.

De minister verwees naar het advies dat de SERV op 19 oktober 2020 al uitbracht over de individuele leerrekening. Daarin wordt gepleit voor een driestappenplan. Een eerste stap is de realisatie van een gepersonaliseerd elektronisch loopbaanondersteuningspakket of e-LOP. Dat komt tegemoet aan de bekommernis van Caroline Gennez dat de rechten en plichten van werknemers en werkgevers moeten gekend zijn. Een tweede stap is het in kaart brengen van de huidige opleidingsincentives. Dat vraagt ook studiewerk, voorbereiding en middelen, onder meer voor het uitwerken van het persoonsvolgend ontwikkelbudget. Een derde stap is verder onderzoek naar de uitwerking van het kader voor de individuele leerrekening. Dat dit nog niet in het akkoord wordt geconcretiseerd, is dus te verklaren door het verkennend werk dat nog moet gebeuren. Ook het Departement WSE werkt aan de voorbereiding.

De sociale partners hebben hun evaluatie van de doelgroepenkorting gemaakt. Ze volgen dit dossier al langer op en zijn zeker bereid de discussie daarover aan te gaan.

Ann Vermorgen antwoordt aan Tom Ongena dat er in het akkoord aandacht is voor jongeren in preciaire tewerkstelling. Jonge uitzendkrachten worden daarbij vermeld omdat tijdens de crisis is gebleken dat interims vaak werden opgeschort, zoals ook voor stages en werkplekieren geldt. Intussen is dat misschien aan het hernemen.

Ook de sociale partners vinden de IBO's een belangrijk instrument als een opstap naar werk. Men mag niet vergeten dat daar ook begeleiding en opleiding, en dus competentieversterking, aan gekoppeld is. Ann Vermorgen zetelt al langer in de raad van bestuur van VDAB en moest daar ook vaststellen dat het aantal IBO's nogal schommelt. Na een periode van stijging lijkt er altijd een terugval te komen en moet er een extra inspanning gebeuren. Het instrument is recent nog hervormd en daarbij werden ook de vergoedingen bekeken. Maar de sociale partners staan altijd open voor verbetering en vereenvoudiging, zonder dat het instrument zelf in vraag wordt gesteld. Dat wordt ook opgevolgd in de raad van bestuur van VDAB.

De drie intersectorale adviseurs worden gehuisvest bij de SERV en gaan wellicht half januari 2021 al aan de slag. Het gaat om adviseurs voor competenties en loopbanen, voor werkbaar werk en jobmobiliteit, en voor non-discriminatie en inclusie. Het zal nog concreet moeten blijken hoe ze hun rol specifiek zullen invullen, maar ze werden snel na het akkoord aangeworven en kunnen meteen starten.

Yves Buysse merkte op dat in het akkoord vaak staat dat er wordt gerekend op andere actoren, bijvoorbeeld op de sectoren. Ann Vermorgen wijst erop dat de SERV-partners op het interprofessioneel en intersectoraal niveau actief zijn. Ze hebben uiteraard contact met de sectoren, maar kunnen niet altijd in hun plaats treden. Daarom is het correct in het akkoord te stellen dat op hun medewerking wordt gerekend.

Ann Vermorgen kan aan Alessia Claes bevestigen dat de sociale partners de doelstelling van 80 procent werkzaamheidsgraad niet loslaten. De structurele arbeidsmarktproblemen blijven ook tijdens de coronacrisis bestaan. Daarom is er in het akkoord een mix van aandacht voor acute en structurele problemen.

Robrecht Bothuyne had het over de herstructureringen. De werknemersorganisaties werken nu al samen met de dienst van VDAB die daarvoor instaat. In overleg en in samenwerking met de werkgever kan men op het niveau van het bedrijf al snel werknemers benaderen wanneer een herstructurering wordt aangekondigd. Daarvoor moet niet altijd op een sociaal plan worden gewacht. Aan werknemers kan al een aanbod worden gedaan van heroriëntering, loopbaanbegeleiding en opleiding. Die manier van werken wordt positief geëvalueerd. De invulling van een activerend ontslagrecht (artikel 39ter van de Arbeidsovereenkomstenwet) moet op het federale niveau gebeuren. Ann Vermorgen kan zich niet in de plaats stellen van de onderhandelaars op dat niveau. Maar in het akkoord wordt dit vermeld bij de punten waarvoor er overleg met de federale overheid nodig is.

Als nationaal secretaris van het ACV heeft Ann Vermorgen het akkoord al kunnen voorstellen aan collega's die actief zijn op het federale niveau. Daarbij werden al afspraken gemaakt voor overleg en coördinatie wat betreft die punten. Zoals politici moeten onderhandelen met het federale niveau, moeten ook de sociale partners daarover intern overleggen. Dat is zeker aan de orde.

Tijdelijke werkloosheid kan inderdaad ook als een kans worden gezien. Naar aanleiding van de financiële crisis werd in december 2009 ook een Werkgelegenheids- en investeringsplan afgesloten tussen de Vlaamse Regering en de sociale partners en daarin werd al gesteld dat de tijdelijk werklozen sneller een opleidingsaanbod moesten krijgen.

Wat de inschrijving bij VDAB betreft, merkt Ann Vermorgen op dat een tijdelijk werkloze nog altijd een overeenkomst met een werkgever heeft. Het is dus geen doorsneewerkzoekende. Daarom wordt in het akkoord ook het onderscheid gemaakt tussen intensief tijdelijk werklozen en anderen. Sommige werknemers zijn maar voor korte periodes of deeltijds tijdelijk werkloos. Anderen zijn nu al gedurende maanden tijdelijk werkloos. Er moet worden bekeken welke groep tijdelijk werklozen het best gebaat is bij een inschrijving bij VDAB en een aanbod. Er is wel degelijk een verband met het federale normatieve kader omdat het ook over een vorm van beschikbaarheid gaat. Ook daarover is er dus overleg met het federale niveau nodig.

Er werd gevraagd hoe de sociale partners hun rol zien bij de uitvoering van het akkoord. Zoals gezegd, is er het wekelijks overleg met de minister om de vinger aan de pols te houden. De uitrol zal verder worden besproken met de minister op VESOC-niveau. Er zal worden gemonitord welke maatregelen al zijn genomen en wat nog moet gebeuren. Ook in de commissie van het Vlaams Parlement kan dat worden opgevolgd. Het is een urgent akkoord, maar vele maatregelen zijn al in stelling gebracht. De sociale partners geloven in een goede opvolging.

2.2.2. *Antwoord van Hans Maertens, ondervoorzitter van de SERV*

Ook *Hans Maertens*, ondervoorzitter van de SERV, dankt de commissieleden voor hun appreciatie voor het bereikte akkoord. Achteraf bekeken, had het akkoord misschien beter de titel 'Samen alle hens aan dek' meegekregen. Het moet samen worden uitgevoerd door de werknemers- en werkgeversorganisaties en de Vlaamse Regering. Er moet ook worden samengewerkt met VDAB en de departementen. Met de sectoren werd al gesproken over de bedreigde jobs en de mogelijkheden van werk-naar-werktransities.

Ook met de federale overheid moet worden samengewerkt. Het is volgens de spreker de eerste keer dat in een VESOC-akkoord een volle pagina wordt gewijd aan een opsomming van de punten inzake arbeidsmarktbeleid waarover Vlaanderen moet overleggen met de Federale Regering. Dat is een belangrijk element en Hans Maertens is tevreden dat de minister en de SERV die ambitie steunen. Indien nodig moet juridisch worden verduidelijkt welke eigen hefboomen Vlaanderen heeft om een eigen arbeidsmarktbeleid te voeren.

Het akkoord bevat op pagina 20 ook een passage over de jobbonus onder de titel 'Werken moet steeds lonen'. Werken kan plezierig en verrijkend zijn, maar het moet ook lonen. Voor een aantal categorieën van werknemers is het belangrijk dat werken meer lonend wordt. Het akkoord vermeldt expliciet dat de Vlaamse sociale partners door de Vlaamse Regering maximaal worden betrokken bij de modaliteiten van de implementatie van de jobbonus.

Voor IBO, werkplekleren en duaal leren is er opnieuw verhoogde aandacht nodig. Alle vormen van gecombineerd leren en werken staan vandaag onder druk. Door de veiligheidsmaatregelen, ook in de scholen, zijn er in deze specifieke omstandigheden allerlei redenen om geen aanbod inzake leren en werken te doen. Hans Maertens stelt zelf vast dat dit in deze omstandigheden niet op de prioriteitenlijst van de ondernemers staat. Daarvoor is er gemeenschappelijke actie nodig.

De grote verdienste van het akkoord is dat het voldoende tijdelijke maatregelen bevat en voldoende middelen om ze uit te voeren. Maar eens de crisis voorbij is, zal de krapte op de arbeidsmarkt terugkeren. Dat is onvermijdelijk om demografische redenen. Wanneer de komende jaren honderd werknemers op pensioen gaan, staan er maar tachtig jongeren klaar. De crisis eist nu de volledige aandacht op, maar de aanpak van de krapte op de arbeidsmarkt moet altijd in het achterhoofd blijven. In sectoren zoals de zorg en het onderwijs zullen vele handen nodig zijn

en daarom moet vandaag worden vermeden dat tijdelijk werklozen en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt uit de boot vallen.

2.3. Repliek

Axel Ronse benadrukt dat voor de N-VA-fractie de verruiming van de transitiepremie een tijdelijke maatregel is. De maatregel loopt tot april 2022 en de fractie vraagt niet om die periode uit te breiden. Het klopt dat de afstand tot de arbeidsmarkt voor mensen geboren buiten de EU in vele gevallen groter is. Maar afkomst kan voor de fractie geen criterium zijn om de premie te krijgen. Het lid is tevreden dat, na het advies van de SERV, dit probleem kan worden opgelost door iedereen tussen de 30 en de 45 jaar tijdelijk recht te geven op de transitiepremie. Het is wel belangrijk dat de businessplannen grondig worden gescreend.

De fractie heeft uiteraard akte genomen van de lijst in het akkoord met punten waarover er overleg met de federale overheid komt. Arbeidsmarktexperten zoals Stijn Baert pleiten, puur vanuit een economische invalshoek, voor een regionalisering van het arbeidsmarktbeleid. Voor Axel Ronse is de passage in het akkoord daarom onvoldoende ambitieus, zeker gelet op de mogelijkheid die in het federale regeerakkoord werd opgenomen om een asymmetrisch beleid te voeren. Het lid roept de sociale partners op om een rapport of akkoord te maken over de invulling van dat asymmetrische beleid. Er is waakzaamheid nodig, gelet op de federale beslissing om tijdelijk werklozen tien euro extra per dag te geven en het voornemen om de instapleeftijd van SWT te verlagen.

Commissievoorzitter *Robrecht Bothuyne* besluit dat de commissie de uitvoering en de evaluatie van 'Alle hens aan dek' zal opvolgen.

Robrecht BOTHUYNE,
voorzitter

Axel RONSE
Imade ANNOURI,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

ABVV	Algemeen Belgisch Vakverbond
ACLVB	Algemene Centrale der Liberale Vakbonden van België
ACV	Algemeen Christelijk Vakverbond
AHAD	Alle hens aan dek
CVO	centrum voor volwassenenonderwijs
e-LOP	elektronisch loopbaanondersteuningspakket
ESF	Europees Sociaal Fonds
EWI	Economie, Wetenschap en Innovatie
IBO	individuele beroepsopleiding (in een onderneming)
kmo	kleine of middelgrote onderneming
neet	not in education, employment or training
REACT-EU	Recovery Assistance for Cohesion and the Territories of Europe
RIZIV	Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering
RVA	Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
SWT	stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag
UNIZO	Unie van Zelfstandige Ondernemers
VBO	Verbond van Belgische Ondernemingen
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
Verso	Vereniging voor Social Profit Ondernemingen
VESOC	Vlaams Economisch Sociaal Overlegcomité
VIONA	Vlaams Interuniversitair Onderzoeksnetwerk Arbeidsmarktrapportering
Voka	Vlaams netwerk van ondernemingen
VOV	Vlaams opleidingsverlof
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten
WSE	Werk en Sociale Economie